בסוד שיח

החלטת הליכוד תאיץ הליכי "הפריימריס" במפד"ל

אברהם שטרן, יו"ר ועדת "הפריימריס"

מאת שאול שיף

נשיא התנועה העולמית של המפד"ל, ד"ר יוסף בורג אינו מתלהב, אם לכתוב בלשון המעטה, מרעיון ה"פריימריס" בתנועה הדתית לאומית. ד"ר בורג חושש, כלשונו, ש"יגנבו לנו את המפד"ל". לאמור: מחנה הימין יתארגן וישתלט כליל על המפלגה ויפר את האיזון העדין בין המרכיבים השונים בציבור הדתי לאומי.

יו"ר ועדת ה"פריימריס" במפד"ל, אברהם שטרן המוכיר המדיני של הקיבוץ הדתי, שנבחר לתפקיד יו"ר הוועדה בגלל היותו חף מכל מחוייבות סיעתית או אישית בתוכנית המפד"ל אומר: "אם יוחלט על "פריימריס" במפד"ל וייקבעו כללי המשחק, ולאחר מכן יתברר, כי המפד"ל "נכבשה" על־ידי חברים בעלי אוריינטציה ימנית – אז זהו זה, ויש לקבל את המצב כפי שהוא. כמובן שאעמוד על כך שייפתחו הדלתות בפני מצביעי "מימד" לשעבר ושהמשחק יהיה פתוח לכל. אם בעלי השקפה מתונה ישבו מן הצד ולא יטלו חלק פעיל במיפקד ובבחירות, הרי שיוכלו לבוא בטענות, רק אל עצמם". שטרן עצמו יהיה בקרוב "קורבן" של כללי הדמוקרטיה בקיבוץ הדתי, רוטציה לאחר שתי קדנציות, ויפרוש מתפקיד המזכיר המדיני של הקיבוץ הדתי. אין ספק, כי ימצא עצמו יושב באחד מתפקידי המפתח במפד"ל, כמאמר הידוע: "פעם בפוליטיקה – תמיד בפוליטיקה".

כרגע שקוע שטרן ראשו ורובו בסוגיית ה"פריימריס". "ועדת הפריימריס" שנקבעה על־ידי לשכת המפד"ל, קיימה עד כה שתי ישיבות והיא מרכזת חור רב על הנושא הזה, הן בקרב המפלגות (ליכוד עבודה) שהנושא מוכר להן והן בהתייעצות עם אנשי אקדמיה. "מדובר במומחים למדע המדינה באוניברסיטת "בר־אילן", שגם מביניהם את התהליכים והמשמעויות של השיטה וגם מכירים את הציבור הדתי־לאומי".

אין כל ספק שהניצחון הגורף של 80 אחוז של מחייבי ה"פריימריס" בליכוד, יאיץ את הליכי הבחירות המקדימות במפד"ל, וסביר מאד שהמפד"ל תהיה המפלגה הבאה בתור שתנהיג "פריימריס". בקרב חברי הוועדה (שבעה במספר: אברהם שטרן – יו"ר, אורי אליצור, אליעזר אנסבכר, אלכס קאופמן, שמריה בן־צור, הגב' יהודית הינבר ונחום לנגנטל), קיימת נטייה עקרונית להנהיג בחירות מקדימות, "אם כי רוצים להתקדם באופן זהיר, תוך כדי בדיקה קפדנית של התאמת השיטה לציבור הדתי־לאומי, בגלל מורכבותו האידאולוגית, הזרמים השונים שבתוכו, שאלת הייצוג של הסקטורים וכיו"ב".

שטרן מסביר, ובצדק, כי אין להשוות בין מפלגת העבודה לבין המפד"ל על ששת חברי הכנסת שלה, ואפילו תעלה לעשרה, שנים עשר מנדטים. שכן, במפד"ל קיים קושי לתת ייצוג למרכיביה, בעוד 40 חברי הכנסת של העבודה וכו'ל לגבי הליכוד, משאירים מספיק מקום לתת ייצוג לכל הזרמים הרוחשים בה. בעייה אחרת: בליכוד ובעבודה המועמד למנהיגות הוא גם המועמד לראשות הממשלה, דבר שאינו קיים, בינתיים במפד"ל.

"על אף שחברי הוועדה בעד הפריימריס היא תאשר את השיטה המתאימה ביותר לאיפיונים של המפד"ל" – אומר שטרן.

"הצופה": את מי יבחרו ב"פריימריס"?

שטרן: ישנן שלוש ורסיות, האחת: ללכת באופן הדרגתי והפעם לבחור רק את ראש הרשימה לכנסת. השנייה: לבחור בין שלושה לחמישה מועמדים לכנסת ואת היתר להשאיר למרכז המפלגה לאיזונים. זאת, למרות שאני סוגן,שעד היום הציבור הוכיח עצמו כחכם והוא יבחר את הנבחרת המגוונת והטובה ביותר. הווריסה השלישית: לבחור את 12 המועמדים הראשונים, מתוך תקווה שאחרי מיפקד ופריימריס מוצלחים מרביתם אכן ייכנסו לכנסת.

"הצופה": ומה בדבר הבחירות המוניציפאליות?

שטרן: בפני הוועדה עומדת הצעה לברוח את האפשרות להנהיג פריימריס כבר לקראת הבחירות המוניציפאליות הקרובות. ההצעה מדברת על בחירת ראש הרשימה או לפחות את המועמד באותם מקומות שלמפד"ל יש סיכוי לזכות בראשות העיר או המועצה.

"הצופה": ומה בענין החששות שקבוצה מאורגנת תשתלט על "הפריימריס"?

שטרן: כמו בכל תהליך חדש שאתה מנסה אותו בפעם הראשונה, אתה חייב לקחת סיכון מחושב, שמא הרשימה תהיה חד־צדדית או שלא תתן ביטוי לכל המגזרים. אבל, קיים גם הסיכוי שהציבור הגדול שיתפקד ויטול חלק בקביעת ההנהגה ובקביעת דרכה של התנועה, ובמיוחד הדור הצעיר, יחוש מחוייבות להזדהות עם המפלגה ויצביע בעדה בקלפי.

שטרן טוען, כי מאז שהוחלה ועדת "הפריימריס" לפעול הוא מקבל תגובות חיוביות ומעודדות מכל שדרות הציבור הדתי־לאומי. "המתנגדים באים בעיקר מקרב הפעילים, העסקנים ואנשי המנגנון".

"הצופה": ישנן הרבה בעיות של חוקיה והתנגשות עם החוקה הקיימת?

שטרן: הוועדה בודקת את כל ההיבטים של התחום הזה. קרוב לוודאי שהוועדה תציע למרכז הנוכחי לקבל ההלטה בבחינת הוראת־שעה, לראות במיפקד שיתקיים לקראת הבחירות הפנימיות את תשתיתו של פנקס הבוחרים גם לקראת "הפריימריס", כדי שלא יצטרכו לעשות מיפקד מיוחד ל"פריימריס" אלא רק השלמות הכרחיות. זאת בנלל הנטל התקציבי והארגוני הכרוך בכך.

שטרן מאמין בכל לבו, כי "הפריימריס" עשויות להצמיח כוחות חדשים מקרב תומכי העשייה והרוח של הציבור הדתי־לאומי.

רשימה ספרדית דתית־לאומית?

אישים מרכזיים בעשייה ביש"ע, החלו בשיחות ובמגעים לקראת הקמתה של תנועה דתית־לאומית־ספרדית. זאת, כמשקל־נגד לש"ס, שאינה מסתירה את נכונותה לוויתורים ביש"ע. אבי הרעיון הזה, נוער השבוע לשיחה עם מזכ"ל המפד"ל, ח"כ הרב יצחק לוי וניסה לשכנע אותו ארוכות בחשיבות של המהלך הזה, כדי לאזן את המצע המדיני של ש"ס. הכוונה לפעול בכל המישורים בדיוק כמו ש"ס, חוץ מאשר במישור המדיני. בשיחה הזאת גם הוזכרה האישיות שתעמוד בראש התנועה החדשה, שכרגע ממלאת תפקיד ממלכתי.

מזכ"ל המפד"ל האזין בסבלנות להצעה ולפרטיה, אך הבהיר, כי לבו אינו נוטה לאמץ את הרעיון הזה. ח"כ הרב יצחק לוי אמר, כי המפד"ל או מי מטעמה לא יתנו ידם להקמתה של רשימה עדתית דבר הסותר את כל תפיסת העולם של משנת הציונות הדתית. הרב לוי טען בעקשנות כי למרות עמדותיה של ש"ס הוא לא יתן יד להרסת החינוך וישיבות בנ"ע ו"הסדר" הרואה בעדתיות רעה חולה.

נראה, כי אותה אישיות לא תרפה בקלות מהצעתה, מה גם שבידיה כלים לא מעטים כדי לקדם אותה. אין ספק, כי יופעל לחץ כבד על המועמד לעמוד בראש הרשימה הזאת, כי לא יתן ידו לפיצול הציונות הדתית על רקע עדתי.

לאן נעלמו 1500 הצירים?

מרכז הליכוד שהתכנס השבוע להכריע בסוגיית הפריימריס ובנושאים חשובים אחרים, עשה זאת באצבעותיהם של כ־1500 חברי מרכז בלבד, בעוד שמספר דומה של צירים כלל לא טרח לבוא וליטול חלק בעיצוב דרכה העתידית של מפלגתו הגדולה.

לאן בעצם נעלמו כל אותם 1500 הצירים האחרים?

הסביר לי ח"כ צחי הנגבי איש מחנהו של ח"כ "ביבי" נתניהו, שלזכותו אפשר לזקוף חלק לא מבוטל מהצלחתו של ח"כ נתניהו לזכות ברוב מכריע בהצבעות במרכז.

לדבריו "כל המחנה של ח"כ לשעבר אהרון אבו־חצירה לא מצא כל עניין בהצבעה הזאת וכמוהו גם המחנה של ח"כ לשעבר, יגאל הורביץ. וכמוהן, רבים מחברי המרכז המזוהים עם המפלגה הליברלית, לא ראו טעם לבוא ולהצביע, כאשר איש מהמתמודדים על הנהגת הליכוד אינו נמנה על המפלגה הליברלית".

נראה, כי חברי המרכז שהצביעו היו על טהרת "חרות" לשעבר, כשם שכל המועמדים היו מ"חרות" לשעבר.

אני משוכנע, כי ראשי המפלגה הליברלית לא אמרו עדיין את המלה האחרונה וכמה מהם התבטאו בשיחה אישית, כי אין הם רואים בכשלונו של יצחק מודעי לעבור את אחוז החסימה משום הוכחת המסך על המפלגה הליברלית. ראשי "חרות" לשעבר יצטרכו למצוא את הדרך להכשיר ייצוג למפלגה הליברלית ברשימה לכנסת ובמוסדות החדשים שיקומו, שאם לא כן היא תמצא כמה ממרכיביה היום במסגרות עצמאיות ואולי אפילו באים בברית עם מפלגת העבודה.

קלינטון הודה על התפילות

סמוך לבחירתו כנשיא ארה"ב, השתתף הנשיא הנבחר, ביל קלינטון בארוע יהודי שנערך בניו־יורק, ובו נטל חלק גם יוסף מלובני, החזן הראשי של בית הכנסת היידוע "עטרת צבי" בשדרות החמישית בניו־יורק. בין השניים התפתחה שיחה על משמעות התפילה "היום הרת עולם" שבתפילת ראש השנה ותפילות אחרות. אגב כך הבטיח מלובני למועמד, כי יזכור אותו בתפילותיו. קלינטון התרגש מגילויי ההזדהות של מלובני והודה לו על כך מספר פעמים.

מלובני, המכהן כפרופ' ראשי למוסיקה ליטורגית בבית הספר למוסיקה יהודית ב"ישיבה אוניברסיטה" בניו־יורק, הוא גם ריקן בית הספר למוסיקה יהודית במוסקבה (שבחסות ארגון הג'וינט העולמי) זאת, נוסף על תוארו: נשיא כבוד של הסתדרות החזנים בארה"ב המסונפת ל"ישיבה אוניברסיטה" עמד בהתחייבותו ותפילתו כפי שכולנו יודעים ונענתה משמים. קלינטון הנשיא הנבחר יודע להשיב מחווה על מחווה והזמין את החזן מלובני להצטלם יחדיו שיהיה למזכרת.

אורי גורדון זוכה לאהדה גם מהאופוזיציה

אני משוכנע כי יו"ר ההסתדרות הציונית שמחה דיניץ היה מחוויר למראה קבלת הפנים שערכו השבוע חברי הכנסת, כמעט מכל סיעות הבית, לראש מחלקת העלייה של הסוכנות היהודית, אורי גורדון. לא היה אחד מכל הח"כים והשרים שנכחו ביום שלישי השבוע במשכן הכנסת שלא מצא לנכון ולחובה לטפוח על שכמו ולגנות את חוסר הקולגיאלות שגילה כלפיו שמחה דיניץ. שמעתי את אחד השרים הבכירים אומר לו דברים חמורים על יו"ר ההסתדרות הציונית, אך גורדון "החייכן לנצח", יצא רווקא להגן על מי שנחשף כתומך בצעדיו של מנדל קפלן להדיח אותו – את גורדון – מראשות מחלקת העלייה. אין ספק כי עדת הגבירים של חבר הנאמנים שמעולם לא עמדו בבחירה ממשית וכל כוחם הוא בכספם מתקשים לעכל ביקורת מסוג כלשהו ואין ספק, כי מנדל קפלן נהג כלפי גורדון בנקמנות פשוטה, משום שביקר אותו במאמר בעתון דבר תחת הכותרת "פקידי הברון קפלן". היום, כאשר מעמדה של הסוכנות היהודית פגוע ביותר, מעשהו של קפלן ללא תגובה אמיצה של שמחה דיניץ "מעוררת ממש סלידה" כפי שהתבטא אותו שר וישנם אינדיקציות כי מוטב לה לפרשה זו להסתיים בשקט, שאם לא כן חיא תקום על יוצרה.

החזן יוסף מלובני עם ידיד

התארגנות לשנת השמיטה ברבנות הראשית. מחלקת הבשורות הארצית ומדור המצוות התלויות בארץ של הרבנות הראשית לישראל, בישיבה משותפת עם מרן הרב הראשי הרב א. שפירא שליט"א. בעיני עולה ושמיטה. בתמונה: הגר"א שפירא שליט"א. הרב א. קולנסקי, עם מנהל מדי הבשורות הרב יעקב סבג. ראש מדור המצוות התלויות בארץ וצוות מחלקת הבשורות.